

қолындағы ең маңызды және тиімді құралдардың бірі. Ол брендтің жалпы сипатын жеткізе алады және оның имиджін анықтай алады, пайдаланушылардың назарын аударады, олардың эмоцияларына әсер етеді. Дизайндағы түс субъективті нәрсе. Түстерді дизайнда брендтерді тануға көп қолданады

Адамдардың тауарды қабылдап, оны ұнатып немесе ұнатпауы түстердің дұрыс таңдалуына байланысты болады. Түс бізбен барлық жерде ілесіп жүреді, ол кеңістікті ұйымдастырады және көрерменнің белсенді эмоционалды реакциясын туғызуға қабілетті. Түстің эмоционалды әсері әр алуан: әртүрлі түс және түсті үйлесімділік көңіл күйге және хал-жағдайға әсер етуі мүмкін, әртүрлі сезімдер мен түйсікті арандатуы мүмкін.

Жатын бөлме үй ішіндегі ең жайлы әрі тынымсыз жұмыс күнінен шаршап келіп жаныңыздың рахат алатын бөлмесі. Адам ұйықтамаса оның мүлдем күші болмайтыны белгілі, дегенмен біз жатын бөлменің дизайны мен оның түр-түсіне мән бермейтініміз бар. Ал бөлмедегі түстер гаммасы адам көңіл-күйіне ерекше әсерін береді. Сондықтан, жатын бөлменің дұрыс жабдықталуы өте маңызды.

Жатын бөлмені бейтарап түстермен сәндеп әрлеген абзал. Бейтарап түстерге көкшіл-көгілдір реңктер жатады. Жатын бөлменің ыңғайлы әрі кең тынысты терең ұйқының кепілі болғанын қаласаңыз көк түсті басымрақ қолданыңыз. Бірақ бөлменің ішін толығымен көк түспен сәндеп шеттен шығып кетпеңіз, себебі, кей сәттерде бөлме іші толыққанды көк түсте болса адамға жабыңқы көңіл-күй сыйлауы мүмкін.

Қолданылған әдебиеттер тізімі:

1. Бегімбай К.М. Этнодизайн. Монография, –Нұр-Сұлтан: ЕҰУ, 2021. – 148 б.
2. Ильина О.В., Бондарева К.Ю.. Цветоведение и колористика. Учебное пособие. – М.: Искусство, 2015. – 94 с.
3. Беляева С.Е., Розанов Е.А.. Арнайы сурет және көркем графикасы. – Алматы: «Академия», 2008. – 86 с.
4. Ефимов А.В. Цветографика. Монография, – М.: Искусство, 2005, – 236 с.
5. <https://kitchenstudios.net/2692-bedroom-design-in-green-colors.html>

ӘОЖ 72.012

ЭКОДИЗАЙННЫҢ ҒЫЛЫМИ ТЕОРИЯЛЫҚ НЕГІЗІ

Ермалат Жанарыс

jhanaris.ermalat.92@list.ru

Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия Ұлттық Университетінің
«Сәулет-құрылыс» факультетінің магистранты, Нұр-Сұлтан, Қазақстан
Ғылыми жетекші – Т. К. Самуратова п.ғ.д., профессор

«Экологиялық дизайн» термині бүгінде ғылыми әдебиетте және күнделікті жобалау тәжірибесінде кеңінен қолданылады. Алайда экологиялық дизайн заманауи дизайн құрылымына кіреді, дегенмен жеткілікті бұлдыр тұжырымдамалық шеңберлер және дамымаған теориялық базаға ие.

Қазіргі саяси оқиғалар мен экономикалық шындықтар аясында өндіру салаларының басымдықтары, өндіру қуаттарын дамыту және іс жүзінде табиғи ресурстарды бақылаусыз пайдалану проблемалары, ядролық және химиялық қалдықтармен байланысты мәселелер бірінші орынға шығады. Бүгінгі міндет -адам қызметінің табиғи ортаға әсерін азайту және бұл мәселе дизайн саласына да енеді. Көптеген жылдар адамның өндірістік өзгерістердегі іс-әрекеті табиғат «мүдделері» саласына ғана енебеді. Дизайнерлер мен сәулетшілер, олар тіпті табиғатты пайдаланушы ұйымдарда және өндірістік қызмет мәселелеріне жауап таба алмады. Бүгін Ресей толыққұқылы әлемдік саяси және экономикалық өмір жүйесіндегі серіктес, енді біз аймақтағы алдыңғы қатарлы елдердің тәжірибесін ғана пайдалана алмаймыз, сонымен

қатар біздің зерттеулерімізбен экологиялық дизайн саласын дамытамыз.

Г.Г.Курьерова, О.Г.Геисаретский, К.А.Кондратьева, В.Ф.Сидоренко шығармаларында дамыған мәдени және экологиялық дизайн тұжырымдамасы руханият пен мәдени есте сақтау идеяларымен тікелей байланысты. Ресейдің географиялық орналасуы мен этномәдени алуан түрлі тарихи формалары бар әлем, адам және табиғат тақырыптары біздің еліміз үшін маңызды жеке экологиялық бағытталған даму стратегияларын құру, алдыңғы ұрпақтардың тәжірибесі мен ақыл-ой ерекшеліктеріне негізделген.

Дизайнның заманауи бағыттарының бірі - «экодизайн» қарастырылады, ол «адам-табиғат» жүйесінде жаңа экологиялық өзара әрекеттесуді қалыптастыруға және қабылдауға ықпал етеді. Жаһандық экологиялық проблема және «экодизайн» терминінің шекарасын анықтау мәселелері көтерілуде. Экологиялық дизайн, экологиялық мәдениет, экологиялық құзыреттілік, биодизайн.

Ұзақ уақыт бойы экологиялық проблемалар басқа жаһандық проблемалардың ішіндегі ең маңыздыларының бірі болып табылады, адамзаттың планетада өмір сүруінің әлауқатына алаңдаушылық туғызады. Эпидемияның өршуі, жануарлардың жойылуы, орман өрттері және табиғи апаттар планетадағы экологиялық жағдайға үлкен теріс әсер етті. Табиғаттың ажырамас бөлігі болып табылатын адам тіршілік үшін қолайлы ортаны қажет етеді, сондықтан оның тұрақты дамуы мен өмірінің негізі болып табылатын табиғи байлықтарға мұқият қарау өте маңызды.

«Экологиялық эстетика» сияқты жаңа ғылыми саланың пайда болуы адам мен табиғаттың өзара әрекеттесу мәселесін көтереді және «экологиялық дизайн» өзінің практикалық қолданылуын табады [1].

20 ғасырдың 70-ші жылдарында пайда болған экодизайн «адам-табиғат» қарым-қатынас жүйесін үйлестіру идеясын насихаттайды, сол арқылы үдемелі ғылыми-техникалық революцияның кейбір сын-тегеуріндеріне жауап береді. Алайда, бұл бағыт дизайнде жаңа болып саналады, сондықтан оның мәнін жеткізетін бір ең кең және дәл анықтама жоқ. Біріншіден, бұл «экодизайн» басқа ұқсас терминдермен жиі анықталатындығына байланысты: «жасыл дизайн» және «тұрақты дизайн», бұл шын мәнінде дұрыс емес. Мәселен, Т.Ю.Быстрова өзінің «Тұрақты дизайнды» дамытудың бағыттары мен мәселелері» атты мақаласында «экодизайн», «жасыл дизайн» және «тұрақты дизайн» терминдерінің тұжырымдамалық компоненттеріне сыни талдау жасайды. Автордың пікірінше, осы терминдердің әрқайсысы дизайнердің жобалық қызметінің әртүрлі салаларын ашады, бірақ көбінесе утилитарлық функцияны ескерместен тек идеологиялық немесе маркетингтік компонентті орындайды. Өз зерттеулерін қорытындылай келе, автор былай дейді: «Мәселе бар анықтамалар мен тізбелердің ешқайсысында, кем дегенде, жасырын түрде, эстетикалық және стилистикалық ұсыныстар немесе принциптер жоқ. Дизайнның осы жағына назар аудармау адамның өмір сүру ортасының үйлесімділігі мен тұтастығын жоғалтуға, әдейі «табиғиға» ауысуға әкелуі мүмкін».

Қазіргі әлемде «эко» префиксі ең танымал болып табылады: кейбір компаниялар оны тұтынушыларды тарту үшін маркетингтік мақсатта пайдаланады, ал басқалары тұтынушылардың назарын өндірісте табиғи компоненттерді (мысалы, табиғи ағаштан жасалған үйлер) қолдануға аударады, олардың тұтынушыға қолайлы экологиялық әсерін атап өтеді. Бірақ, экодизайн қазіргі мағынада бұл әлеуетті клиентке деген қамқорлық қана емес, сонымен қатар табиғатқа ерекше назар аударатындығын атап өткен жөн. Экодизайн өнімнің эргономикасы мен эстетикасына назар аудара отырып, оны өндірудің, тұтынудың және кәдеге жаратудың экологиялық компонентін ескереді. Осылайша, экодизайн - бұл көркемдік-жобалық негіз, ғылым және жаһандық проблеманы философиялық түсінудің синтезі деп айтуға болады.

Ғылыми тұрғыдан алғанда, экодизайн бионика мен эргономикадан бастау алады. Қолданыстағы табиғи формаларды түрлендіре отырып, ыңғайлылық критерийлерін анықтай отырып, дизайнер тұтынушыға әсер етіп қана қоймай, сонымен қатар, оны қайта өңдеу мүмкіндігін ескере отырып, өндірісте қолданылатын материалдар мен компоненттер

тұрғысынан экологиялық таза өнім жасайды.

Осылайша, экодизайн - бұл адам-табиғат жүйесін үйлестіруге ерекше назар аудартатын дизайндағы заманауи бағыт. Бұл дизайнердің табиғатқа ұқыпты қарауды қалыптастыруға бағытталған, «3R» тұжырымдамасында: «reduce», «reuse», «recycle», ағылшын тілінен аударғанда «қысқарту», «қайта пайдалану» және «қайта өңдеу». Қоршаған ортаны бұзбай адам қажеттіліктерін қанағаттандырудың қолайлы жағдайларын жасау мақсатын анықтайтын кешенді жобалық қызметі.

Осыған сүйене отырып, экологиялық дизайнның негізгі міндеті тиісті дүниетанымдық көзқарастарды қалыптастыру болып табылады, мысалы, адамның өзін табиғаттың ажырамас бөлігі ретінде көруі; табиғатқа теріс әсердің төмендеуін немесе болмауын білдіретін экологиялық таза өмірлік ұсанымды қабылдау, экологиялық мәдениет пен құзыреттілік позициясын нығайтуға көмектеседі. Сонымен қатар, экодизайн дизайнерге келесі міндеттерді қояды:

- Табиғат, адам және мәдениет талаптарына сәйкес келетін өнімдер жасау арқылы қалыптасқан экологиялық жағдайды жетілдіру;
- Дизайн объектілерінің нысаны мен функциясын жетілдіру және экологиялық тәсіл принциптерін сақтау арасындағы тепе-теңдікті іздеу;
- Экологиялық нормалар тұрғысынан материалдар мен технологияларды қайта қарау;
- Тұтынудың жаңа мәдениетін, өнімнің артық мөлшерін азайтуға негізделген қажеттілік құрылымын қалыптастыру;
- Дизайн объектілерінің көркемдік бейнелері арқылы қоғамның құндылық көзқарастарының мақсатты өзгеруі.

«Экодизайн» ұғымының мәнін анықтайтын нақты шекаралар болмаса да, бұл құбылыстың өзі экологиялық эстетика бағытында танымал бола береді деп айтуға мүмкіндік береді. Бұл бағытты зерттеу табиғат пен адам үшін қауіпсіз өнім жасау кезінде дизайнның құндылық-бағдарлық, тәрбиелік және бейімделу функцияларын жүзеге асыратын әлемдік экологиялық мәселелерді практикалық шешудегі маңызды мәселелердің бірі болып табылады.

Экодизайн, өмірлік циклды бағалау (LCA), қоршаған орта, тұрақтылық, ластану, жаңартылу – инновациялық ойлауды қажет ететін дизайнерлер үшін көбірек проблемалар. Пластикалық тұрақтылық ресурстарды, жаңартылатын көздерді, энергияны үнемдеуге, қоршаған ортаны ластауға және көміртегі шығарындыларын азайтуға, қайта өңдеуге, түпкілікті шығындарды оңтайландыруға негізделген.

Қолданылған әдебиеттер

1. Панкина М.В., Захарова С.В. Истоки экологического дизайна // Современные проблемы науки и образования. - 2013. - № 5.;
2. <https://www.casaricca.ru/journal/eko-dizayn/>

УДК 74.01/09

СОВРЕМЕННЫЙ ЭКОМАТЕРИАЛ ДЛЯ МЕБЕЛИ

Еркин Арман Еркинулы

arman_erkin@mail.ru

Магистрант ЕНУ им. Л.Н.Гумилева, Нур-Султан, Казахстан
Научный руководитель – С.М. Базарбаева

Чрезмерное использование пластика привело к увеличению загрязнения окружающей среды. Отходы пластика постоянно увеличивают загрязнение воды и почвы, поскольку они долговечны и устойчивы к биоразложению. Проблема утилизации пластика заставляет исследователей искать срочные инновационные и экологически безопасные решения для переработки пластиковых отходов. Проблема переработки отходов в последнее время стала